

Bölüm 1

Dijital Çağda Hasta-Hekim İlişkisi ve Güçlendirilmiş Hasta Kavramı

Dr. Rabia Nazik Yüksel

Güçlendirilmiş Hasta

Bilgiye erişimin, verilerin çevrim içi izlenmesinin kolaylaştığı bu dijital çağda, sağlık teknolojileri de gelişmekte ve hasta-hekim ilişkisi yeni bir boyut kazanmaktadır. İlk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde ve daha sonra tüm dünyada "güçlendirilmiş hasta" (empowered patient) kavramı gündeme gelmiştir ve hastaların sağlık sisteminde daha çok inisiyatif alması beklenen yeni bir yaklaşım hakkında tartışmalar yapılmaktadır.

Günümüze kadar geleneksel tıp etiğinde yer alan hasta-hekim ilişkisinin özünde paternalizmin olduğu söylenebilir. Bu anlayışa göre, hekim, hasta için en doğru olanı belirler, bir babanın çocuğunu sahiplendiği gibi hastasını sahiplenir, yönlendirir ve onun yerine karar alır (1,2). Ancak özellikle Batı kültüründe, bireyselleşmenin, tüketimin, sağlıkta bilgiye ulaşımın ve sağlıkla ilgili deneyim paylaşılan platformların artmasıyla birlikte, tıp etiğinde paternalist yaklaşımdan, hastaların güçlendirildiği, hasta merkezli bir yaklaşıma doğru kayma olmaya başlamıştır(3). Conrad ve ark.(2010) internetin kullanımının yaygınlaşmasının sosyal sonuçlarını incelerken, internetin sadece bilgiye ulaşma imkanı sağlamadığını, aynı zamanda interaktif ve işbirlikçi bir ortam

Sonuçta, teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin, insan “öteki”ne, “öteki” tarafından anlaşılmaya, kabul görmeye ihtiyaç duyan bir varlıktır ve öyle olmaya devam edecektir. Ruh sağlığı gibi empati, anlayış ve hoşgörü gerektiren, insan hayatına farklı bir açıdan dokunan bir branşta, her şey dijitalleşirken, hekimlerin ve ruh sağlığı çalışanlarının, insani ilişkileri yüksek tutarak ve teknolojiyi sadece bir araç olarak kullanarak sağlıklı bir terapötik ilişki kurabilecekleri unutulmamalıdır.

Kaynaklar

1. Anderson, R. M., & Funnell, M. M. (2005). Patient empowerment: reflections on the challenge of fostering the adoption of a new paradigm. *Patient education and counseling*, 57(2), 153-157.
2. Barr, P. J., Scholl, I., Bravo, P., Faber, M. J., Elwyn, G., & McAllister, M. (2015). Assessment of patient empowerment-a systematic review of measures. *PloS one*, 10(5), e0126553.
3. Segal, J. Z. (2019). The empowered patient on a historical-rhetorical model: 19th-century patent-medicine ads and the 21st-century health subject. *Health*, 1363459319829198.
4. Conrad P and Stults C (2010) Internet and the experience of illness. In: Bird C, Conrad P, Fremont A, et al. (eds) *Handbook of Medical Sociology*. 6th ed. Nashville, TN: Vanderbilt University Press, pp. 179-191
5. Angelmar R, Bermann BP. Patient empowerment and efficient health outcomes. *Financing sustainable healthcare in Europe*. 2007: 139-162.
6. McAllister M, Dunn G, Payne K, Davies L, Todd C, authors. Patient empowerment: the need to consider it as a measurable patient-reported outcome for chronic conditions. *BMC Health Serv Res*. 2012 6 13;12:157
7. Barr PJ, Scholl I, Bravo P, Faber MJ, Elwyn G, McAllister M, authors. Assessment of patient empowerment--a systematic review of measures. *PLoS One*. 2015;10(5):e0126553 .

8. Kennedy, A., Reeves, D., Bower, P., Lee, V., Middleton, E., Richardson, G., ... & Rogers, A. (2007). The effectiveness and cost effectiveness of a national lay-led self care support programme for patients with long-term conditions: a pragmatic randomised controlled trial. *Journal of Epidemiology & Community Health*, 61(3), 254-261.
9. Lorig, K., Ritter, P. L., Villa, F. J., & Armas, J. (2009). Community-based peer-led diabetes self-management. *The Diabetes Educator*, 35(4), 641-651.
10. Parker, R., & Ratzan, S. C. (2010). Health literacy: a second decade of distinction for Americans. *Journal of health communication*, 15(S2), 20-33.
11. Dunn, P., & Hazzard, E. (2019). Technology approaches to digital health literacy. *International Journal of Cardiology*.
12. Jorm, A. F. (2000). Mental health literacy: Public knowledge and beliefs about mental disorders. *The British Journal of Psychiatry*, 177(5), 396-401.
13. Goka, Erol. İnternet ve Psikolojimiz. İstanbul: Kapı Yayınları, 2017. Baskı